

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 120 Din, za inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEK

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Felix Polonia

Pred nami so rezultati poljskih volitev. Novi sejm bo štel 248 vladnih pristašev, 67 nacionalnih demokratov, 79 poslancev srednje leve, 21 Ukrajincev, 14 krščanskih demokratov, 7 židov, 5 Nemcev, 5 komunistov in 1 kmeta. Vlada stranka bo torej razpolagala z nadpolovično večino sejma ter bo odslej ustavnim putem izvedla vse reforme, katere maršal Pilsudski smatra za neobhodno potrebne za blagor domovine. Poljska je dobila parlament, ki ima vse predpogoje za uspešno zakonodajno delo. Težave, ki bi umentuelno nastale, katerih pa mi naši prijatelji na severu ne želimo, se bodo torej zapisale na konto parlamenta in njegovih sestavnih delov, oziroma na konto ideologije in metod, ki jih bo sedanji sejm izvajal.

Kot slovanska država, ki je imela vsikdar te najprisrčnejše zveze s Poljsko, se Jugoslavija naravno veseli, da je njena prijateljica našla ravnotežje na notranjopolitičnem polju, ki odgovarja željam onih, ki jo vladajo. Doba notranjih sunkov, ki so perijodično pretresali Poljsko in jo ovirali v njenem razvoju, bo sedaj očitno nehala. Na drugi strani je pa zunanje politično položaj danes tak, da zahteva od strani poljskih državnikov veliko bistroumnosti in od strani poljskega naroda veliko smotrenosti in edinosti, če se bo Poljska hotela uspešno boriti proti koaliciji svobodomiselstva in nemškega nacionalizma, — da ne govorimo o njenih še manj priljubljenih vzhodnih sosedih —, ki bi ji rada odvzela meje, za katere so njeni sinovi, pa tudi sinovi drugih držav, tudi jugoslovanski, prelivali svojo kri. Maršal Pilsudski, ki vživa svetoven sloves kot patrijot in junak, se bo pri obrambi svojega naroda lahko opiral na poslušno narodno zastopstvo, kar bo njegov prestiž na zunaj brez dvoma še povečalo.

Tako bi očitali položaj Poljske, če bi se ne bali, da se nam bo očital političen cinizem. Številke strank v novem sejmu, posebno če jih primerjamo s statistiko starega parlamenta nam vsiljujejo še tudi druge misli, katere bomo odkrito povedali, v dobri veri, da bodo naše razumevanje pri naših poljskih prijateljih.

V novem parlamentu ne najdemo nikakih kulturnih struj. Volilni boj je prejel slej izključil vsaka kulturna nasprotstva. To je zelo dobro, ker maršal Pilsudski je s tem hotel demonstrirati edino pravilno stališče, da noče vprašanje svobodne vesti podrediti političnim ciljem. Vendar se nam pa zdi, da bi bližina brezbožne in brez moralne sovjetske države morala v katoliških krogih Poljske vzdigniti izrazit idejno obrambni krščanski socialni pokret, ker pred prodirajočim komunizmom ne bo rešil meč, ampak nepremagljivi zid krščanskih načel. Volilna statistika nam dokazuje, da to spoznanje še ni dozorelo.

Inozemsko časopisje je v izobilici poročalo o terorju, ki so ga izvajali pristaši vladne stranke. Nam detajli niso znani. Vemo samo to, da je politično življenje v Poljski bilo od nekdaj podobno neprodirljivi anarhiji strankarskih prepričev, ki so ovirali vsako konstruktivno delo državnega zbora. Če je vladni aparat v resnici pomagal, da se je število strank skrcilo in da so bili izobčeni iz parlamenta oni elementi, ki so načeloma samo razdirali, je to poljska interna stvar, ki se nas in ostale Evrope tiče in v toliko, da bomo imeli več ali manj omejeno zaupanje v vladno večino, ako se izkaže, da se ima zahvaliti za svojo zmago na volišču edinele nasilju nad priprostim gospodarsko obteženim ljudstvom. Zunanji svet bo celo verjel, da je prisilna sanacija bila zdrav pojav, seveda pod pogojem da vladna večina s konstruktivnim delom dokaže, da je njena zmaga bila blagoslov za Poljsko.

Nas mnogo bolj kot vse drugo zanimajo številke, ki se nanašajo na narodnostne manjšine. Zaščita narodnostnih manjšin spada danes pred mednarodni forum. Ukrajinci na primer so šli v starem sejmu 26 poslancev, katere so si morali izvojevati, ker tudi l. 1928 se ne more trditi, da je vlada bila pretirano naklonjena ukrajinskim poslancem. V nedeljo so Ukrajinci izgubili od teh 26 poslancev, ki že itak na noben način ne predstavljajo 5 milijonske narodnostne manjšine, še 5, tako da bodo poslali v sejm samo še 21 poslancev. Mi smo slišali, da tudi Ukrajinci niso bili doležni popolne svobode pri volitvah. To bi bila razlaga za tako izrazito in neutemeljeno nazadovanje ukrajinskega zastopstva v državnem zboru. In to smatramo mi za največjo rano, katero so odkrile poljske volitve. Naj se nam ne zameri če trdimo, da bi viteški poljski narod, naš prijatelj v prošlosti in naš prijatelj v bodočnosti, ne zgubil ničesar ne na svoji zasluženosti, ne na svoji gospodarski moči in ne na svoji politični solidnosti, če bi bil ukrajinski manjšini, že z ozirom na 30 milijonov Ukrajincev, ki trpijo pod sovjeti, dal priliko, da pošlje številno zastopstvo v državni zbor. To bi bila gesta vredna velikega naroda in slavaj tradicij. Poleg tega bi bila pa še skrajno politična poteza, ker mi ostanemo prepričani, da bo zadovoljni Ukrajince poljsko državo ravno tako konsolidiral, kot jo bo nezadovoljni vedno ogrožal.

Tudi to spoznanje bo prišlo, ker je nemogoče misliti, da bi stoletja poljskega trpljenja pod tujo pestjo prešla v pozabljeno brez vsakega vpliva na politični življenjski poljskih držav-

Starhemberg odide iz vlade

Pravi, da gre brusiti meče, pri čemer bi ga krščanski socialci ovirali
Koniec nenaravne zveze

Dunaj, 17. nov. (Izv. »Slovenec«) Kakor je bilo pričakovati, se bo v bližnjih dneh Starhemberg odločil, da zapusti mesto notranjega ministra. Njegova hajmver, tako se je izjavil, ga potrebuje, in on nima več časa zgubljati v državnem zboru. On mora med svoje ljudi, kjer bo treba brusiti meče in izvesti militaristično organizacijo. Zveza s krščanskimi socialci mora prenehati, ker hajmver v zasledovanju svojega cilja samo ovira.

Politična javnost v Avstriji sami kakor tudi inozemstvo bodo sprejeli z velikim olajšanjem na znanje vest, da se Starhemberg poslavlja iz parlamentarnega življenja. Njegov tovariš Vaugoin bo seveda tudi moral zapustiti mesto zveznega kanclerja in se vrniti nazaj v vojno ministrstvo, katerega je tako odlično zastopal v prošlosti. Če so avstrijske volitve pripomogle do tega razčiščenja, ki je bilo radi inozemstva naravnost potrebno, potem so veliko doprinesle h konsolidaciji avstrijske republike. Krščanskim socialcem se je očitalo, da so šli v zvezo s Starhembergom in njegovimi hajmverovi. Morda inozemstvo ni popolnoma razumelo taktičnih vzrokov, ki so msgr. Seipela vodili, da je iskal to zvezo. Vendar danes ne bo nikogar, ki ne bi odkritosrečno odobral, da je prišlo do

ločitve med dvema strankama, ki prav za prav ni sta bili ničesar drugega kot edinele antimarksistične fronte in še ta le delno, ker krščanski socialci se borijo proti socialistom na idejnem polju, hajmver pa z nasiljem.

»Reichspost«, glasilo krščanskih socialcev čisto odkrito namigava, da bo nadaljno sodelovanje s Starhembergom nemogoče in da bo njegovo skupino nadomestil v vladi tako imenovani Schobrov blok, ki po svoji ideologiji tudi ni enoten. V parlamentarnih krogih se že z veliko nervoznostjo razmišlja, kdo bo bodoči predsednik državnega zbora. Govori se, da se bodo krščanski socialci odločili za nižjeavstrijskega deželnega glavarja dr. Burescha. Msgr. Seipel je izjavil, da on ne bo prevzel mesta državnega kanclerja v bodoči vladi, katero bodo sestavili krščanski socialisti s Schobrom.

Slika zveznega sveta nudi sedaj značilne izpremembe. Do sedaj so sedeli krščanski socialci na skrajni desnici in so morali igrati čisto proti svojim načelom in proti svojim željam vlogo razredne stranke proti socialistom. Sedaj so prišli na skrajno desnico hajmverovski poslanci in nacionalni socialisti, med katerimi bo najbrž prišlo polagoma tudi do idejnega sporazuma. Krščanski so-

cijalci so potisnjeni v centum, kamor po svojem programu tudi spadajo, med razredne socialiste in razredne hajmverovce. To je samo ob sebi velik uspeh taktičnega talenta msgr. Seipela, ker se je sedaj končala mistifikacija, o kateri se je toliko zabavljalo, o nečedni vlogi krščanskih socialistov. Sedaj sedijo na svojem mestu in bodo prepustili hajmveru razredni boj in nacionalnim socialistom fašistično obeležje.

Do danes še ni znano, kakšne pogoje bo stavil dr. Schober za vstop v novo vlado. Brez dvoma bo zahteval osebno zadoščenje za način, kako je bil spravljen iz vlade. V socialističnih krogih se širi nevolja, ker se je parlamentarna situacija tako razvila, da pravzaprav ne bodo imeli nobenega dobička iz zadnjih volitev in ker jim je vzela v krščanskih socialcih nasprotnika, kateremu so tako radi in tako uspešno očitali protikrščansko razredno obeležje.

Dunaj 18. nov. kk. Major Pabst je danes iz Innsbrucka dospel na Dunaj, kjer hoče zopet stopiti v stike z vodilnimi krogi dunajskega Heimehrra in prevzeti vodstvo potrebne reorganizacije. Danes je imel daljši razgovor s knezom Starhembergom.

Po volitvah na Poljskem

Poljaki v Sleziji pridobili štiri mandate

Varšava, 18. nov. Narodne manjšine so izgubile za 60% glasov. Židje so glasovali v velikem številu za listo maršala Pilsudskega. Levičarske stranke so mogle ohraniti samo polovico mandata. Za izpremembo ustave je potrebna dvotretinska večina. Verjetno je, da bo zato prišlo do sodelovanja med vladnim blokom in desničarji. Volilni rezultati v vsakem slučaju omogočajo konsolidacijo notranjih prilik v republiki, ker ima maršal Pilsudski zdaj prvi parlament, ki je sposoben za delo. Istočasno je maršal Pilsudski postal parlamentarni vodja vladnega bloka.

Varšava, 18. nov. AA. Iz rezultatov volitev v Gornji Sleziji se vidi, da je pri sedanjih volitvah sodelovalo 90% volilcev. Opravičenih volilcev je

bilo 520.000 med tem, ko jih je bilo l. 1928 614.000. Tedaj je glasovalo 91,1%. Pri sedanjih volitvah je vlada dobila 168.000 glasov, krščanski demokrati 193.000 in Nemci 127.000 glasov. Če se primerja o sedanjih rezultati z volilnimi rezultati iz l. 1928, se vidi, da je odpadlo pri letošnjih volitvah na poljske liste 63.000 glasov več kot l. 1928. Vladni blok je dobil 6 mandata, leta 1928. tri, krščanski demokratje z narodnimi delavci 7, blok poljskih in nemških socialistov 1, Nemci so dobili le tri mandate, med tem ko so jih dobili 1928. šest. Ker je število glasov pri sedanjih volitvah skoraj isto kot leta 1928, kažejo volilni rezultati odnočno zmago poljskega elementa, ki je dobil štiri nove mandate, med tem ko so jih Nemci dobili skupno samo tri.

Italija zniža uradniške plače za 12%

Velika prepadenost v prizadetih krogih

Rim, 18. nov. kk. Današnji ministrski svet je sklenil, da splošno zniža vse uradniške plače za 12% z veljavnostjo od 1. decembra dalje. V razlogih tega presenetljivega sklepa se navaja, da so bile delavske mezdve v zadnjem času že močno znižane in da mora biti v lastnem interesu uradnikov samih, da državni proračun ne zaide v deficit. Končno izražajo sklep ministrskega sveta prepričanje, da bo znižanje uradniških plač privedlo tudi do znižanja cen živil, posebno pa tudi do znižanja najemnin. Ta ukrep vlade je zadel v Italiji najširše kroge, ker bodo s tem znižanjem plač prizadeti ne samo državni uradniki, temveč tudi vsi nameščenci vseh obratov, ki jih država kakorkoli vzdržuje ali kontrolira. Država sama hoče v prvi vrsti izvesti znižanje prevoznih in osebnih tarifov na železnici in poceniti monopolne predmete itd.

nje uradniških plač privedlo tudi do znižanja cen živil, posebno pa tudi do znižanja najemnin. Ta ukrep vlade je zadel v Italiji najširše kroge, ker bodo s tem znižanjem plač prizadeti ne samo državni uradniki, temveč tudi vsi nameščenci vseh obratov, ki jih država kakorkoli vzdržuje ali kontrolira. Država sama hoče v prvi vrsti izvesti znižanje prevoznih in osebnih tarifov na železnici in poceniti monopolne predmete itd.

Španijo pretresajo stavke

Resen po očaj v Barceloni — Krvavi spopadi med delavstvom in policijo

Madrid, 18. nov. kk. Generalna stavka v Barceloni je mnogo nemirnejša kakor stavka v Madridu. Ves dan in vso noč so bili nemiri in prišlo je do mnogih spopadov delavcev in studentov z orožništvom. Velike skupine stavkarjev hodijo po mestu z rdečimi zastavami. Čujejo se kliči: »Živela republika! Živela Rusija! Čuli pa so se tudi nasprotni kliči za monarhijo in kralja. Demonstranti so zažgali velik avtobus. Policija in orožništvo sta brezobzirno nastopila z orožjem. Govori se, da je bilo mnogo ranjenih in več kot 250 oseb aretiranih. Generalna stavka se vrši v polnem obsegu in brez določenega roka. Gostilne in kavarne so zaprte. Časopisi ne izhajajo. Nemir prebivalstva radi težko pri prehrani raste vedno bolj. V Madridu pa

vlada mir. Delavci so zopet prišli na delo, samo stavka kovinarjev traja dalje. Vseučilišče je še zaprto. Zastopniki raznih železniških družb so imeli sestanek z večjim številom ministrov, ker se bojijo, da ne bi začeli stavkati železničarji. Za enkrat stavkajo samo delavci v železniških delavnicah v Madridu.

Madrid, 18. nov. kk. Med radikalnimi in zmernimi delavci v Barceloni je prišlo do hudega spopada, v katerem so bili trije mrtvi in več ranjenih. Razen tega je prišlo do več manjših incidentov. Položaj v Barceloni se smatra za resen. Tudi v mestu Alicante je bila proglašena generalna stavka. Tu so bili pri spopadu s policijo ranjeni en častnik in dva otroka.

Spomini avstrijskih in madžarskih legitimistov

Proslave ob priliki Otonove polnoletnosti

Dunaj, 18. novembra. kk. Ob polnoletnosti Otona Habsburškega bodo avstrijski legitimisti priredili 20. t. m. slavnostno mašo v kapucinski cerkvi. Dalje pa bodo pobirali podpise, da se nadvojda Oton vrne v Avstrijo. Poslali mu bodo tudi vdanostno adresno. Razen tega bodo tudi izdali slavnostno spomenico v črno-žolth barvah o življenju bivše cesarske rodbine v prognanstvu. Kot

protidemonstracijo sklicujejo nemško-nacionalne organizacije po vsej Avstriji svoje pristaše k manifestaciji za priključitev k Nemčiji.

Pariz, 18. novembra. kk. »Excelsior« objavlja intervju, v katerem izjavlja bivši kancler dr. Schober, da ne veruje v monarhistično restavracijo ali državni udar v Avstriji. Restavracija bi vedno zadela ob oborožen odpor in državni udar bi takoj povzročil gospodarski propad Avstrije. Najvažnejše je, voditi boj proti gospodarski krizi in brezposelnosti, ki zahteva jasen notranjopolitični položaj in stabilno vlado.

Budimpešta, 18. nov. Z. Legitimistični listi prinašajo na uvodnem mestu poziv grofa Apponyia. V pozivu pravi: Prebivalci Budimpešte!

20. novembra bo nasledni kralj madjarski dopolnil 18 let in postal polnoleten. Madjarski

narodno meščanstvo prestolice naj da izraze svojemu čustvovanju s tem, da bo razobesilo zastave na svojih hišah.

V imenu akcijskega odbora grof Apponyia. Legitimisti trdijo, da je bivša cesarica Zita pozvala legitimiste, da prisostvujejo slavnosti ob priliki 18 rojstnega dne njenega sina Otona. Grof Apponyi radi visoke starosti ne more na potovanje in je poslal druge legitimiste, da ga zastopajo ob 18 rojstnem dnevu Otona Habsburga.

S tem v zvezi so se razširili glasovi o pripravah za puč, ki bi izval intervencijo drugih držav.

Glede na proslavo 18 rojstnega dne Otona Habsburga je dal grof Bethlen intervju, ki ga prinašata »Pesti Hirlap« in »New York Times«.

Pred carinsko vojno med CSR in Madžarsko

Budimpešta, 18. nov. Z. Med Češkoslovaško in Madžarsko že delj časa vlada gospodarska napetost, ki je, sodeč po vseh znakih, težko premostljiva. Češkoslovaška vlada je na zahtevo agrarne stranke odpovedala trgovinsko pogodbo z Madžarsko, ki bo 15. decembra stopila iz veljave. S tem dnem bo nastopilo med tema dvema državama stanje brez pogodbe. Ni izgleda, da bi se ti dve državi v gospodarskih vprašanjih zedinili, zato je carinska voj-ska neizbežna.

Poljska dobila posojilo

Varšava, 18. novembra. kk. Včeraj je bila v Varšavi podpisana pogodba med Kreugerjevimi truštem in poljskim finančnim ministrom o podaljšanju švedskega monopola za prodajo vžgalice na Poljskem. Veljavnost monopola se podaljša za 20 let to je do leta 1965. Trust doli pravico, da sme zvišati cene, dobi pa tudi druge koncesije, za kar dovoli Poljski novo posojilo v nominalu 32,4 milijonov dolarjev s 6½% obrestmi. Posojilo se izplača samo po 93%, tako da bo Poljsko dobila v resnici samo 30 milijonov dolarjev po približno 7%. Pogodbo mora potrditi sejm, kar je v večini Pilsudskega zagotovljeno.

Kako bo Bolgarija pospešila izvoz žita

Sofija, 18. nov. kk. Ministrski svet je sklenil, uvesti pomožno akcijo za one poljedelske proizvajalce, katerih eksistenca je ogrožena radi prevelike zaloge žit in neprestanega padanja žitnih cen. Kot prvi korak je ministrski svet sklenil, da ustanovi poseben zavod, čigar glavna naloga bo, olajšati izvoz žita. Ta zavod bo prevzemal žito naravnost od prodajalcev s posebnimi cenami, ki bodo nad tržnimi cenami, proti posebnim denarnim bonom, s katerimi bo prodajalec lahko neposredno ali pa z odstopom na druge osebe plačeval davke. Ta pomočna akcija se bo vršila torej s tem, da se bodo davčne terjatve države pri tem poročnavale. Kupovala se bodo žita in koruza. Temeljna cena za žito bo med 3 do 4 levi, za koruzo med 2 do 3 levi. Določen bo tudi rok za nakupovanje in čas obkoka denarnih bonov. Vlada bo ta zakonski predlog še ta teden predložila sobranju, da ga nujno reši.

Scholz odstopil

Berlin, 18. nov. kk. Predsednik nemške ljudske stranke dr. Scholz je odstopil iz zdravstvenih razlogov. Njegov naslednik bo poslanec, odvetnik Dingeldey, ki se je vedno branil tega, da bi ljudska stranka nastopila desničarsko pot.

Dunajska vremenska napoved. Morda še večinoma jasno. Zjutraj močna slana.

Indski katoliki pri okrogli mizi

London, 15. novembra.

Tu v Londonu zboruje se danes velika konferenca, ki so jo Angleži nazvali: Konferenca okrogle mize. Okrogla miza naj bi simbolizirala znak za enakopravnost vseh zastopnikov, kajti ob okrogli mizi ni nobenega častnega mesta. Seveda ima tudi okrogla miza nekaj nevidnih oglov in na teh sedi angleška sila in moč. A kljub temu imamo vendar enkrat konferenco ob okrogli mizi. Konferenca je politična. Njena naloga je, da odloči o usodi 330 milijonov ljudi, ki govorijo 222 jezikov. Od 86 zastopnikov je 73 Indcev in med temi je tudi eden katolik, ki ga je izvolil katoliški kongres v Mangalore 17. avgusta. Ker ni katoličanov v Indiji več kakor 3.081.000, in ne štejejo torej niti 1 stotinko prebivalstva, so celo nekoliko močnejše zastopani kakor pa jim gre po številu. Vendar kakšne neenakosti ni, kajti tudi Paria imajo svoje zastopnike.

Znano vam je da kongresisti, katerim stoji na čelu Gandi in Neru, londonsko konferenco sabotirajo. Oni predstavljajo sicer tanko plast indskega ljudstva, toda edino, ki je politično in resnično aktivna in zavedna. Kakor je izjavil rajni škof De Souza pred nekaj meseci v Rimu, je tudi med katoličani mnogo jako gorelih nacionalistov, ki so vneli pristaši Gandijevega gibanja. Na kongresu v Mangalore so nekateri nasprotovali, da bi bili tudi katoličani udeleženi na londonski konferenci, vendar pa je zmaga večina, ki smatra, da je na vsak način pametno, da se uvedejo vsaj pogajanja z Londonom. In tako ima pot zastopnika indskih katoličanov v London svoje naravne posledice. Ne pomeni nič manj, kot da večina katoličanov Indije ni za skrajno odklonilno stališče, ki ga propagirajo Gandijevi radikalisti. Mnogo katolikov je mnenja, da bi popolna zmaga gandistov ne bila za krščanstvo v Indiji ugodna. Vendar pa so mnogi deljena. Tako se je na primer škof v Kalkuti Pavel Perini S. J. v nekem intervjuu izrazil, da se ni bal i vereke neustrečnosti Indijcev, tudi če bi bila Indija popolnoma samostojna. Iz južne Indije se pa zopet čujejo pritožbe radi šolske politike nekaterih oblasti, ki so bile izvoljene po načelu samovlade: »Kaj bo šole potem, če bo cela Indija neodvisna, ko bo komaj vidna manjšina katoličanov in protestantov stala nasproti več kot 300 milijonem narodu, ki je druge vere.« — Morda se tudi spominjate, kaj je eden najboljših poznavalcev Indije dr. Caharija napisal v katoliškem tedniku »The Week« pred dvema leti: »Katolicizem je v Indiji ena najbolj nepoznatih stvari. Trije milijoni katoličanov pomenijo tako malo in so tako neznamitno prodrl v življenje naroda, da Indija na splošno njihovo vero smatra le kot eno izmed posebnosti med mnogimi sekularnimi.«

Položaj je tak, da indski katolicizem, ki je bil doslej od strani Anglije ščiten in varovan — zlasti velja to v posebi meri za sedanjega indskega podkralja lorda Irwina, — zadnja leta ni več politično edin. Bil je deloma tudi potegnut v val nezavisnega nacionalističnega gibanja, katerega naravno upravičenost cerkev seveda priznava. Če iz primerov, ki so bili navedeni, je to jasno. Pred tremi leti je bila v Indiji med katoličani o državnem vprašanju Indije in njenem ustroju interesna debata. Nekateri so podkralju lordu Irwinu zamerili, ker je izjavil, da ima samo britanski parlament moralno pravico razpravljati o indskem ustavnem vprašanju. Nekateri skrajneži med katoličani so se izražali v tem smislu, da britanska kolonialna vlada v Indiji ni drugega kakor okupacijska vlada, kakor je bila na primer nemška vlada v Belgiji. Spominjali so na izjavo lorda Birkenheada: Z našim ostrim mečem so Indijo osvojili in z njim jo bomo tudi obdržali. — Njim nasproti pa je angleški jezuit Roper branil legitimnost angleške vlade nad Indijo z vsemi njenimi moralnimi posledicami. Z njim je polemiziral belgijski jezuit Lallemand v tem smislu, da indski katoličani nikakor niso dolžni mirno trpeti nasilja. Narod ima pravico da s dovoljenimi sredstvi stremi za neodvisnost. Na rablo je tudi namignil, da imajo katoličani v slučaju, da kolonialna vlada ne zasleduje nič drugega kakor lasten dobiček, pravico za nasilno intervencijo. Tedaj so mnogi z velikim zanimanjem sledili tej interesantni debati.

Bodo li indski katoličani pri politični mizi dosegli enakopravnost ali ne, na verskem polju jo že uživajo. Kot člani cerkve so s svojimi belimi brati popolnoma enakopravni. Štiri latinske škole in štiri sirsko-malabarske imajo domače indske škole. V Indiji je preko 2000 domačih duhovnikov, 26% indskih katoličanov je pod jurisdikcijo domačega klerga. Ta proces se v vedno večjem obsegu nadaljuje. V okviru svetovne cerkve pod avtoriteto papeštva jim je verska nezavisnost zagotovljena. Manjka seveda še enakost ob kulturni okrogli mizi. Katoliška duševna zgradba še ni globoko zasidrana v bistvu indelstva. Tu so možne velike nevarnosti. Kristus ne sme postati Kristižn, noben ascet, ki sedi v senci palm zatopljen v brezdelno sanjarjenje. Tako namreč so si Kristus še pred nedavnim časom predstavljali v Indiji.

Protestantski Stanley Jones je pred kratkim napisal knjigo: Kristus pri okrogli mizi. Mislil je, da se je vsedel Kristus s pristaši vseh ver skupaj, da se porazgovori o verskih potrebah Indije. Rezultat teh razgovorov je bil sledeč: Organizirano krščanstvo, v katerem je pomešan cesar in Kristusov duh, je le ena vrsta religije. Po mnenju tega protestanta niso bistveni sistemi, kakor je krščanstvo, hinduizem, budizem ali islam, ampak le podobnost ali nepodobnost s Kristusom. Dogme so nekaj postranskega... K taki okrogli mizi se seveda katoličani ne moremo vnesti. Krščanstvo je religija z značajem absolutne resnice. Ravno tako tudi Cerkev, ki je od Kristusa ustanovljena.

Stanley Jones tudi pravi, da se z Indci ne moremo vnesti k okrogli mizi, ako ne vzamemo krščanstva resno. »Največja nevarnost nam ne preti od protikrščanstva, ampak od slabega krščanstva. Tudi v Indu je treba da zremo svojega brata. Večkrat mi o teh stvareh zabranjen dostop k okrogli mizi, ki mu je dana od Boga in narave. Ako mislonarji in zapadni kristjani Indcem kažejo le neko napihnjeno nadrejenost, pokažejo, da so nekrščanski. Zato toliko Indcev pravi, da Kristus poznajo in ljubijo, mislonarji in cerkve pa ne.«

Protestantski mislonar očividno govori tukaj

Avstr. izvozna politika in Balkan

Eksport naj reši brezposelnost

Dunaj, 18. okt. d. (Izv. »Slov.«) V zadnjem času se je pojavila v merodajnih gospodarskih krogih tendenca, da se obrača čim večja pažnja avstrijskemu izvozu. Temu se ni čuditi, kajti ravno zunanji trg je bil tisti, na katerem so v zadnjih petih letih avstrijski izvozniki produkti tako izrazito nazadovali in s tem povečali avstrijsko brezposelnost na skoraj usodno število.

60% vse svoje industrijske in obrtne produkcije Avstrija izvažajo, in to predvsem na Balkan, Levant in Vzhodno Evropo. 35% vsega avstrijskega prebivalstva se živi od izvoza. Vzroka v nazadovanju svojega izvoza išče Avstrija deloma v svoji preslabi izvozniki službi, deloma pa v protikrepih zainteresiranih držav. Glavni vzrok leži v slabi organizaciji njenega izvoza. Avstrija še nima nobenega denarnega zavoda, ki bi si našel samo to nalogo, da financira eksportna podjetja, kakor imajo to Angleži, Nemci in druge večje države. Ravno tako nimajo organizirane trgovinske poročevalske službe, ki bi izvoznike stalno informirale o tendencah zunanjih trgov. S tem bi bila podana možnost večje konkurence in tudi kvalitativnega izboljšanja produktov. Avstrija hoče predvsem obdržati dosedanje trge. Najbolj je zainteresirana na Balkan, katerega trge je imela do pred nedavnim skoraj izključno v svojih rokah. Tu so jo deloma izrinile druge države, deloma so pa

mlade države postavile na svoj trg domače izdelke. Videti je, da se morda ne bodo več obotavljali dati prednost uvozu življenjskih produktov dotičnih držav, kjer bi se njihov izvoz povečal. Kajti z možnostjo večjega izvoza bi se v Avstriji brezposelnost, ki ji je vsekakor najbolj pereč problem, silno zmanjšala. Zato so vplivni krogi na delu, da preprečijo žitni monopol, katerega bi Balkan smatral za gospodarsko vojno napoved.

Kakor na svetovnem trgu, tako so tudi v Avstriji v zadnjem času cene za življenjske produkte in za blago precej občutno padle. Naj omenimo samo par vzgledov: v jeseni leta 1929. (cene v oklepaju l. 1930.) kruh 0.84 (0.72) šilinga, moka 0.64 (0.56), riž 0.68—0.96 (0.68—0.88), mleko 0.54 (0.49), svinjsko meso 5.20—5.50 (4.80—5.10), meška sukna per meter 17—30 (15.50—27). Poudariti pa moramo, da je ta padev popolnoma neodvisen od vpliva kakršnihkoli naredb. V bližnji bodočnosti je pričakovati še bolj občutnega padanja, ker krogi, ki so zainteresirani na tem, da Avstrija čim več izvažajo, se trudijo, da bi dosegli od avstrijske vlade, da odstopi od zaščitne carine na balkanske živežne pridelke. Cene bi potem seveda znova padle tudi za vse živežne produkte v Avstriji.

Sliši se, da je trgovsko ministrstvo izdalo cirkularno navodilo vsem trgovskim ko-

moram, da skušajo stopiti v direktne stike z jugoslov. izvoznimi trgovci z živil. S tem je v zvezi korak celovske trgovske zbornice, ki išče zvez z Ljubljano. Njej bo baje sledilo tudi graška trgovska zbornica.

Vse to bi kazalo, da začenja dobivati gospodarska organizacija vzhodnoevropskih agrarnih držav povsem konkretno obliko, in da se že kažejo prvi razveseljevalni rezultati.

Kaj pravi „Reichspost“

Dunaj, 18. nov. AA. »Reichspost« govori o rezultatu belgajske agrarne konference in pravi, da se je tam pravzaprav ustanovil kartel Madžarske, Jugoslavije, Rumunije, Bolgarije in Poljske za prodajo žitnih pridelkov. List meni, da je največja dolžnost Avstrije, da v interesu svoje zunanje trgovine takisto ustvari organ za zunanjo trgovino, kar bo tudi v interesu avstrijskih kmetov in celotnega gospodarstva. Avstrija se bo morala kot kupec žita poboriti, da si zagolovi od držav, v katerih kupuje žito, čimveč koristi za avstrijsko industrijo. Naloga novega parlamenta, ki se zdaj sešane, bo, da čim prej uredi zastran ustanovitve urada po vzoru belgajskega izvoznega urada.

Gostobesednost grofa Bethlena

Madžarska vodi protislovansko politiko

Dunaj, 18. nov. kk. Posebni poročevalci »Newyork Times« John Mac Cormack je s svojim listu poslal avtorizirano izjavo madžarskega ministrskega predsednika, grofa Bethlena, ki mu jo je podal na vprašanje, kakšna poprava mej bi Madžarsko res lahko zadovoljila. Grof Bethlen je odgovoril: »Mi hočemo, da zopet pridobimo v svojo državo madžarske sonarodnjake in želimo ljudsko glasovanje o tem, ali hočejo priti k nam tudi druge narodnosti ali ne. Jaz osebno mislim, da bi Slovaki iz Češkoslovaške iz gospodarskih razlogov prišli do zaključka, da bi se odločili za nas. Če bi tega v svobodnem glasovanju ne izrekli, bi se morali mi s tem zadovoljiti.«

Na pripombo, da se čuje, da se pripravljajo nemško-italijanski-madžarski-bolgarski-turški revizijski blok in da se bo na prihodnjem zasedanju Društva narodov načelo vprašanje revizije, je izjavil grof Bethlen: »Smatram za prezgodnje, sedaj oficielno načeto vprašanje revizije. Moj zadnji obisk v Ankari mi imel s tem blokom nobenega opravka. Kaj bi mogel tak blok doseči? Kakšen interes bi imela Turčija, da se mu priključi? Prišel sem v Ankaro, da omogočim prijateljske odnose s Turčijo, ravno tako, kakor bom prihodnji teden na povabilo dr. Curtiusa potoval v Berlin, kjer se nisem bil po vojni.«

Nove Mussolinijeve grožnje

London, 18. nov. ž. »Daily Express« prinaša članek Benita Mussolinija, v katerem se bavi z nemirnim stanjem v Evropi. Omenja krivico versailleške mirovne pogodbe. Mussolini zagovarja zmanjšanje oboroževanja ter pravi: »Ako se ves svet okrog Italije oborožuje, se mora italijanski narod oboroževati. Zelim mir, imamo pa sveto dolžnost, da branimo našo nacionalno integriteto in kulturo. Gorje tistemu, ki bi se upal dotakniti naše narodne časti in nas zaplesti v spor za obrnitev naše nacionalne enakosti. Ako tak konflikt mora priti, bomo vse storili, da ne bideмо iz te borbe kot premagani.«

Milan, 18. novembra. kk. Po drugih demisijah v fašističnem korporacijskem svetu je sedaj odstopil tudi glavni tajnik zveze fašističnih sindikatov umetnikov, časnikaarjev in prostih poklicev Cesare de Bernardis.

Angleži se tudi Arabcem nočejo zameriti

London, 18. novembra. AA. Tekom snočne debate o palestinskem vprašanju je podtajnik za kolonije Drumond Shiels izjavil, da bo vlada garantirala posojilo v višini 2 in pol milijona funtov šterlingov za Palestino. Namen tega posojila je, da se preskrbi potrebna zemlja arabskim kmetovalcem, ki so ostali zaradi naseljevanja Židov brez zemlje. Vlada upa, da bo lahko naselila v Palestini 10.000 družin.

Ministrski predsednik je dejal, da naj bodo Židi prepričani, da bo vlada storila vse, da gospodarski dvigne Palestino. Izrekel je nadalje visoko priznanje za delo, ki so ga izvršili Židi v korist celokupne dežele.

Za Zed. države Indije

London, 18. nov. AA. Danes je indijska konferenca nadaljevala splošno razpravo o indijem ustavnem problemu. Med drugim je govoril tudi glavni plemena Sangli, ki je zahteval, naj konferenca vpoštevata tudi interese manjših držav. Delegat Britske Indije sir Hubert Carr je naglasil, da je zvezna vlada najbolj pripravna za Indijo. Polkovnik Gidney je zahteval, naj se Indiji takoj prizna popolna pokrajinska avtonomija.

Iz lastnih skušenj in navaja primere nekaterih evangelijskih sekt. Saj pripoveduje Jones tudi o nekem indskem študentu, ki se je vrnil domov iz Anglije in izjavil: Mislim, da bi v Angliji postal kristjan, če bi me osebno malo bolj ljubili, zato pa mojo dušo nekoliko manj...

Ali niso tudi to koristne misli ob priliki sedanje londonske konference pri okrogli mizi.

Glede svojega sočasnega bivanja z Venizelosom v Ankari je izjavil: »Sicer je res, da nas vežejo z Grčijo gotovi skupni interesi, da se prepreči ustvaritev slovanskega bloka na Balkanu. Toda n. pr. unija Jugoslavije z Bolgarijo.«

Vprašanje, ali je pričakovati povratek kleni Habsburškega na Madžarsko, je s podarkom odgovoril, da se niti legitimisti ne trudijo za takojšnjo restavracijo, kar on gotovo ve. On sam je vedno zastopal stališče, da more vprašanje madžarskega prestolonasledstva rešiti edino madžarski parlament. Če bi parlament sklenil, poklicati nazaj Habsburžana, bi moral računati z vojno možnostjo. Če pa bi se parlament izrekel proti restavraciji, bi rekli legitimisti, da je bil tak sklep storjen samo iz strahu pred vojnimi zapletitjaji, kar bi jim nudilo novo snov za agitacijo. Zato je restavracija samo vprašanje bodočnosti.

Dalje je vprašal Cormack, da se čuje, da je Madžarska žrtvovala prijateljske odnose s Francijo svojim odnosom z Italijo. Na to je Bethlen odgovoril: »Nobenih spornih točk nimamo s Francijo, pač pa vse vzroke, da bi stremeli po prijateljskem razmerju. Vendar je Francija organizirala malo antanto in jo s tajnimi vojaškimi dogovori očitno naperila proti Madžarski. Edino ta element moti naše razmerje s Francijo.«

Razčiščenje v Romuniji

Bukarešt, 18. nov. kk. Na današnji seji poslanske zbornice so podali voditelji političnih strank svoje izjave na kraljevi apel za sodelovanje v parlamentu. Druge je v imenu liberalne stranke predljal izjavo, da je njegova stranka sklenila vrniti se v parlament. Sprito težavnega notranjega in zunanjepolitičnega položaja pa se bo borila za razpust parlamenta in razpis novih volitev. V imenu liberalnih razkolnikov je naglašal njen voditelj Jurij Bratianu, da bo njegova stranka samo kontrolirala delovanje vlade in da ni pripravljena, dalje trpeti njene slabosti in ji odpustiti napake, ki so spravile deželo v današnji položaj. Ministrski predsednik Mironescu je potem izjavil v imenu vlade, da jemlje izjave na znanje.

Ministrska kriza v Albaniji

Atene, 18. nov. ž. Iz Tirane poročajo, da je v Albaniji izbruhnila ministrska kriza. Mandat za sestavo vlade je dobil bivši ministrski predsednik Mahmud Konjica, ki namerava razpustiti zbornico in razpisati nove volitve.

Kralj Husein umrl

London, 18. nov. kk. Danes je v starosti 75 let umrl kralj Hedžasa Husein v svojem angleškem eksilu na otoku Cipru. Smatral se je za direktnega potomca Mohameda. Pred vojno je bil imenovan za emirja Meke in pokrovitelja svetih krajev. Kljub temu pa je bil zelo moderno orientiran in je izdal lastne časopise in jih tudi sam tiskal in urejeval.

Iz francoskega parlamenta

Pariz, 18. nov. kk. V poslanski zbornici se je začela danes debata o petletnem načrtu. Radikali so stavili predlog za odgovor, katerega je Tardieu odklonil. V debati je socialni demokrat Bedouce utemeljeval mnogo širši predlog socialnih demokratov, po katerem naj bi se izvedla velika operacija, ki naj bi se opirala na eskompt Youngovih obilgacij, ki naj bi dokazala tudi miroljubno solidarnost Francije z drugimi državami. Potem je bila debata preložena na pojutirniški dan. Nato je bil odklonjen predlog socialno-demokratskega poslanca Chauffeta, ki je zahteval, da se odpuščajo nadomestni rezervisti l. 1928. Tardieu je zahteval zaupnico, za katero je glasovalo 348 poslancev, proti pa 248 poslancev.

Telefon v Vatikanu

Rim, 18. novembra. kk. Papež je danes slovesno blagoslovil novo telefonsko centralo v vati-lanski palači, ki so jo darovala ameriške družbe. Napravo je sam osebno blagoslovil in stavil v obrot s tem, da je vključil električno strujo. Prvi telef. nski razgovor je imel papež s svojim državnim tajnikom Pacellijem.

Bakarska proga dovršena

Sušak, 18. nov. ž. Proga Bakar-postaja-Bakar-pristanišče je dograjena. Potrebni je še le nekaj prago. Gradi se provizorni quai v dolgoti 180 m, zakar je potreben kredit 1.500.000 Din.

Kdaj se povrne trošarina

Belgrad, 18. nov. AA. Ker so se pojavili primeri, da so nekatere osebe proslile povračila trošarine, plačane za predmete porabljeni in oddane v promet, če so se ti predmeti pokvarili, je ministrstvo za finance objavilo tole pojasnilo:

Po § 32 zakona o državnih t ošarin in 65 ter 73 trošarinskega pravilnika se plačana država trošarina na predmete, ki so bili porabljeni, more povrniti samo tedaj, če so predmeti izvoženi v inozemstvo ali pa ako je bila trošarina plačana o priliki prijave proizvodnje in se predmet, za k-tega je bila plačana, pokvaril, v dobi proizvodnje ali pred oddajo v promet. Po tem em se plačana trošarina za predmete, ki so bili že dani v promet, ne more povrniti in morajo direkcije vse take zahteve odbiti kot po zakonu neutemeljene.

Vinska razstava v Amsterdamu

Belgrad, 18. nov. AA. Neknadne prijave za jugoslovansko razstavo vina in sadja v Amsterdamu od 13. do 22. decembra t. l. V zvezi s prejšnjimi obvestili o razstavi vina in sadja v Amsterdamu se sporoča interesom, da je privilegirana delniška družba za izvoz iz kraljevine Jugoslavije prevzela nase stroške prevoza vzorcev, ki se pošljejo na to razstavo. Razstavljalci naj jih pošljejo ali s pošto ali z železnico, kakršni je pač obseg vzorca. Vse pošiljke je treba nasloviti z označbo »Spedycja N. V. Blaauwhoemdeem en Vrieseveem, Amsterdam« na jugoslovansko trgovsko zbornico v Amsterdamu. V francosčin. in nemščini naj se označi, da gre za razstavljalne predmete. Razstavljalci naj sporoče Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine v Belgradu spisek poslanih vzorcev in cene ter eventualno potrdilo o vnaprej plačanem prevozu.

Belgrad, 18. nov. m. Privilegirana delniška družba za izvoz razglasa, da je pripravljena podpirati razstavljalce na amsterdamski razstavi. Ki bo od 13. do 22. decembra. Družba je pripravljena plačati prevozne stroške razstavljenih predmetov v Amsterdamu.

Belgaiske vesti

Belgrad, 18. nov. AA. Vrhovni zakonodajni svet je nadaljeval svoja posvetovanja pod predsedništvom g. Ivana Hribarja, ker je bil predsednik Mihajlo Ivanovič odsoten. Na današnji seji so končali razpravo o gradbenem zakonu. Na kraju se je stali izvoljeni dve sekciji: prva za proučevanje zakonskega predloga o gledališčih in o umetniških šolah, druga pa za proučevanje zakonskega predloga o geoloških inštitutih in zakonskega predloga o knjižnicah.

Belgrad, 18. nov. AA. Industrijske organizacije v naši državi so predložile ministru za finance, za trgovino in industrijo, za gozdove in rudnike ter za promet prošnjo, za kateri prosijo, da se uvoz koksa omeji le na potrebe industrije, s čimur bi se zaščitila rudarska, gozdarska in plinarska podjetja.

Belgrad, 18. nov. m. Finančno ministrstvo je izdalo naredbu, po kateri se sme iz zasebnih vinskih skladišč prodati naenkrat najmanj 50 litrov vina.

Belgrad, 18. nov. AA. Minister za promet je odobril polovično vojn o vsem članom obrtnih društev, udeležencem 9. kongresa obrtniške zadrage dne 25. t. m. v Belg. adu. Popust velja od 20. do 26. t. m. in sicer za vse vlake razen ekpresov.

Belgrad, 18. nov. AA. Na podlagi § 59 zakona o pobujan u nalezljivih boleznih je minister za socialno politiko in narodno zdravje predpisal pravilnik o cepljenju proti steklini.

Belgrad, 18. nov. m. Kmetij ko ministrstvo je pripravilo korčni načrt za likvidacijo agrarnih odnosov v naši državi. Nač. t pride pred minist.sko komisijo.

Sušak, 18. nov. ž. Popravila na »Karag'org'u« se vrše zelo naglo. Pričakuje se, da bodo do božiča gotova.

Drobne vesti

Rim, 18. nov. kk. Prihodnji teden pričakujeje napovedani prihod turškega zunanega ministra Tevfika Ruždi beja v Rimu.

Budimpešta, 18. nov. kk. V političnih krogih se govori da bo zunanji minister Ludvik Valko najbrže odstopil še tekom tega tedna. Kot njegov naslednik se imenuje šef političnega oddelka v zunanjem ministrstvu, grof Aleksander Khuen-Hedervary.

Newyork, 18. nov. kk. Na kanadski žitni borzi v Winnipegu so danes cene pšenice znatno padle ob ogromnih likvidacijah. Decembarska pšenica je padla na ceno 54 75 centov za bušel, kar pomeni 8% manj, kakor je bila zaključna notacija v done-delcih.